

РЕЦЕНЗИЯ

От **акад.проф.д-р Вилиам Симеонов Монеv**, дм, член на научното жури по обявен конкурс за „**професор по епидемиология**“ от Медицинския университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“ – Варна (зап. №Р-109-280/30.05.2018 г. на Ректорът на Медицинският университет) относно кандидатурата на **доц.д-р Румен Петров Константинов**, дм, за заемане на академичната длъжност „професор по епидемиология“ към катедрата по „Хигиена и епидемиология“ на факултет „Обществено здравеопазване“ на Медицинския университет – Варна.

Процедурата по заемане на академичната длъжност „професор по епидемиология“ е обявена за нуждите на преподаването по епидемиология на инфекциозните болести в Катедрата по хигиена и епидемиология на Факултетът по Обществено здравеопазване на Медицинския университет – Варна. Спазени са разпоредбите и изискванията на ЗРАСРБ, ППЗРАСРБ, и ПРАС на Медицинския университет – Варна.

Цялостната дейност на доц.д-р Румен Петров Константинов, дм, може да се систематизира в няколко направления.

Професионално развитие

Доц.д-р Румен Константинов е роден през 1954 г. в София. Завършва гимназия през 1971 г. и медицина през 1977 г. във Варна. През 1980 г. спечелва конкурс за асистент по епидемиология във ВМИ-Варна. Придобива специалност по епидемиология през 1983 г. Извървява целия път на академично развитие: през 2010 г. защитава докторска дисертация на тема „Нови и новопоявяващи се зоонозни кърлежовопреносими инфекции в Черноморския регион на НР България (епидемиология, екология, социално-икономически проучвания“) и през 2011 г. е избран за доцент по епидемиология. Повишава своята квалификация чрез завършването на множество специализирани курсове не само по специалността (вирусни хепатити, рубеола, нозокомиални инфекции, и др) но и по други сродни специалности (инфекциозни болести, история на медицината, методика на академичното преподаване и др.)

Организационните умения и компетентността на доц. Румен Константинов чертаят възходящият път на неговото професионално израстване в академичната структура. Той е ръководител на Учебният

съвет по епидемиология, член на ФС при Факултета по обществено здравеопазване, на факултетната комисия по качеството, на програмните съвети по управление на здравните грижи, и др.

Кандидатът владее свободно не само специфичната епидемиологична методология но и известни микробиологични техники, различни операционни компютърни системи, богат набор от статистични методики.

Научно-изследователска дейност

За участие в конкурса доц. Константинов представя общо 71 научни статии, от които 36 след избирането му за доцент, и 87 участия в научни форуми. Автор е на 2 монографии: „Теоретична и приложна епидемиология на новопоявяващи се зоонозни инфекции.- Варна, изд. „Диамант“ 2011, стр. 252, и „Теоретични и приложни аспекти на съвременната епидемиология“.- Варна, изд. „Стено“, 2018, стр. 307, с която кандидатства за професурата. В над $\frac{3}{4}$ от работите му той е първи или втори автор. Публикува в списания като: International Medical Association Bulgaria, Jour.of Current Microbiol. and Applied Science, Jour. Bioscience and Biotechnology, Scripta Scientifica Salutis Publicae, Асклепий, Здравен мениджмънт, Варненски медицински форум. Работи на доц. Константинов са цитирани 22 пъти в научната литература. Половината от цитатите се отнасят до кърлежовопреносимите инфекции, което го представя като специалист в тези зоонозни заболявания, спечелил доверието на изследователите.

Доц. Константинов е учен с рядката склонност за теоретично осмисляне на наблюдаваните явления. Това му качество се проявява в хабилитационната му монография „Теоретични и приложни аспекти на съвременната епидемиология“.

В резултат на развитието на човешкото общество и научното познание се натрупват факти от епидемиологично естество, които изискват ново усъвършенстване на приетите постулати. Както пише Жан Пиаже „науката представлява постоянен процес на преоценка на известното“. Доц. Константинов прави успешен опит в това направление. Като разглежда еволюцията на научните възгледи за теоретичните и приложни аспекти на епидемичния процес, кандидатът обсъжда представите на Сталибрас за

епидемичните прояви на инфекциозните болести. Правилно подчертава големите му заслуги за постигане на основната схема за разбиране на предаването на заразната болест. Разбира се, Сталибрас в началото на XX век, не е могъл да се домогне до еволюционното-биологично мислене на Л.В.Громашевский, като отдава първенстващо значение в епидемичния процес на външната среда.

Доц. Константинов анализира теоретичната епидемиологична мисъл на основата на схващанията на Л.В.Громашевский и развитието ѝ до наши дни. Като приема „класическите“ постулати на еволюционно-екологичното направление за епидемичния процес, той се стреми да вникне в развитието му в съвременните условия. Кандидатът предлага т.н. от него „пространствено епидемиологично проучване“, което представлява интегрално изследване на епидемичните процеси в динамични паразитарни цикли, протичащи в определени географски райони. Така стига до понятие „пространствена епидемиологична теория на динамиката на паразитарните цикли“. Предлага се ново определение на епидемичния процес като „процес на възобновяване на инфекциозните състояния в човешкото общество“. Счита се, че епидемиологичните явления в човешкото общество са сложни пространствени цикли, състоящи се от множество постоянно изменящи се (изчезващи, новопоявяващи се, възвръщащи се) патогенни видове, циркулиращи в постоянно обновяващо се човешко общество. Този извод представлява вникване в дълбочина за разбирането на сложните взаимоотношения между биологичните видове.

Представената пространствена епидемиологична теория за динамиката на паразитарните цикли води до ново определение, че „епидемиологията на инфекциозните болести е интегрална социално-екологична медицинска дисциплина изследваща процесите на паразитарните цикли в биосферата“. Своята концепция доц. Константинов изгражда като изхожда от „класическата“ парадигма на Л.В.Громашевский и доразвиването ѝ от В.Д.Беляков, Ю.В.Литвин и Е.Н.Шляхов, В.М.Жданов и В.И.Терских, и най-вече от Н.И.Брико. Но формулировките на доц. Константинов, с акцент върху пространствената специфичност на епидемичните процеси и динамиката на епидемичните цикли, представлява нов поглед върху постулатите на епидемиологичната наука. Това е евристичен теоретичен

принос, но терминът „социално-екологична наука“ насочва към схващанията на Д.Братованов, че епидемиологията е социална наука.

Епидемиологията е медицинска наука, същността на епидемичния процес е биологична. А социалните условия – действат върху природата и всяка човешка дейност. Тази моя забележка е част от теоретичен спор, и не намалява евристичната стойност на мнението на доц. Константинов

Като следствие от горните теоретични постановки, кандидатът извежда задачите на световните системи за епиднадзор, като се аргументира удачно с примери от собствени проучвания във Варненския регион.

Специален принос в работата представлява акцента върху направлението „морска епидемиология“ – нещо което в досегашната наша медицинска книжнина е било игнорирано.

По-нататък авторът се спира на теорията за саморегулацията на епидемичния процес, социално-екологичната концепция и разсъждава върху определението на дисциплината „епидемиология на инфекциозните болести“. Убедено доказва влиянието на социалните фактори (урбанизация, миграция и др.) върху епидемичните процеси. Като изхожда от историята на пандемите се спира на еволюцията на международната здравна регулация в условията на глобален епидемичен риск. Навсякъде подкрепя своите становища с богати данни от епидемиологични проучвания на инфекциозната заболяемост във Варненски регион.

Авторът разсъждава и извън предмета на „епидемиологията на инфекциозните болести“. Той приема тезата, че „епидемиологията е фундаментална наука изучаваща разпространението на всички болести в човешкото общество“. Тази теза е дискутабилна, пък и е извън задачата на настоящата рецензия.

Обобщавам, монографията на доц.Константинов представлява крупен теоретичен принос в българската медицинска книжнина.

Доц. Константинов е учен с разностранни интереси. За това свидетелстват разработките му в сферата на частната епидемиология. Кандидатът показва специален интерес към ваксинационното дело. Анализът на състоянието и контролът над ваксинапредодвратимите инфекции във Варненския регион в предрадикационния период показва,

че оптималното ваксинационно покритие може да се постигне с диференцирана насоченост към специфичните контингент. Слабата осведоменост на родителите относно имунизациите, като причина за антиваксинационни настроения следва да се преодолява чрез активни здравно-образователни кампании (№№ 5,6,8,9,19,20,23,29).

Принос в краевата история на медицинското обслужване са публикациите под №№12 и 13. Представени са сведения за болничното дело във Варненският регион от 1878 до 1944 г.

Оригинален принос представляват публикациите посветени на Морската епидемиология. Като част от морската медицина, тяхната проблематика и разработване следва да намерят място не само осигуряването на противоепидемичния надзор и контрол над корабите и пристанищата, но и в медицинското образование (№№14,15,16).

Доц. Константинов е не само чисто медицински специалист, но и учен с изразено обществено съзнание. Това проличава във всички негови разработки. Две от тях са наградени като „най-добър доклад“ на национални конференции на Научното дружество по обществено здравеопазване. Във времето на новопоявяващите и възвръщащите се инфекциозни болести, той пледира за нарастване на ролята на епидемиологията на заразните болести. Това следва да намери отражение в здравната политика на държавата (№22).

Сериозни са приносите на кандидатът в борбата с кърлежовопреносимите инфекции. Неговите научни приноси в тази област, отразени в докторската му дисертация (които не се рецензират понастоящем) са основата на която изгражда програма за надзор и контрол над тези заболявания (№№27,28).

Съгласен съм с изложените от кандидатът приноси на научната му дейност, със забележката, че те биха могли да се групират.

Като обобщавам приносите на доц. Константинов за епидемиологичната наука считам, че той се представя не само като теоретик. (Имануел Кант пише: „Аз не знам нищо по практично от добрата теория!“). Кандидатът е всеотстранно подготвен в областта на частната епидемиология на заразните болести, изключително важно за академичната работа в университет.

Учебно-преподавателска дейност

Учебната натовареност на доц. Константинов съответства на приетия хорариум за хабилитиран преподавател на МУ-Варна, което се вижда от приложените документи за участие в конкурса. Преподава дисциплината „Епидемиология на инфекциозните болести“ на студенти медици, стажант-лекари, специализанти-лекари, стоматолози. Преподава в медицинските колежи във Варна, Шумен, Сливен, Велико Търново – на курсисти по здравен мениджмънт, управление на здравните грижи, медицински сестри, акушерки, лаборанти, здравни инспектори, магистри по обществено здравеопазване. Кандидатът участва в изпитните комисии за годишни и държавни изпити, в държавните изпити за специалност. Подготвя учебни програми и материали, акредитационни материали. Внедрител на black-board системата в учебния процес на МУ-Варна. Съавтор е на 2 учебника и 1 ръководство за практически упражнения. Ръководител на 1 защитена докторска дисертация и на още 3 в разработка, и на 5 защитени дипломантски работи. Член е на редколегиите на: Scripta Scientifica Salutis Publicae и на Varna Medical University Press. Член на научни журита при избори на хабилитирани лица. Участник в 1 научно-изследователски проект по особеностите на епидемичния процес в условията на структурна реформа на селското стопанство. Членува в СУБ, БЛС, Българското научно дружество по обществено здраве, Българското научно дружество по епидемиология на инфекциозните и неинфекциозните болести. Ползва свободно руски, немски и английски езици.

Лични впечатления

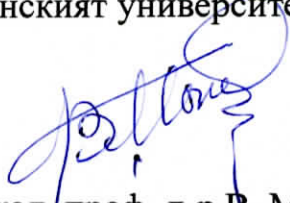
Познавам лично кандидатът. Притежава научни интереси към съвременните проблеми на времето, много добри комуникативни способности, отличен ръководител на сътрудниците си. По характер е отзивчив, добронамерен.

Заклучение

На основата на всичко гореизложено дава своята **положителна оценка** на кандидатът в конкурса, като убедително препоръчвам на членовете на научното жури да предложат присъждането на доц. д-р Румен Петров Константинов, дм, академичната длъжност **професор по епидемиология на инфекциозните болести**, за нуждите на медицинският университет във Варна.

Рецензент:

24.VII.2018 г.

Акад. проф. д-р В. Монев